

KORPORATIV LOYIHALARNI BOSHQARISH TIZIMINING SAMARADORLIGI

Ashurov Xoshimjon Otayevich

*O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Biznes va tadbirkorlik
oliy maktabining 70411202 – Loyiha boshqaruvi (Project Management)
magistratura mutaxassisligi sirtqi ta'lim shakli tinglovchisi*

Annotatsiya: Korporativ loyihalarni boshqarish tizimlarining samaradorligini baholash masalasi hozirgi vaqtda ham, butun dunyoda ham ko'plab kompaniyalar uchun dolzarbdir. Maqolada korporativ loyihalarni boshqarish tizimini yaratish va ishlatish samaradorligini baholash usullari aniqlanadi.

Kalit so'zlar: korporativ loyihalarni boshqarish, loyihalarni boshqarishda tashkiliy etuklik, etuklik modellari, bilimlarni boshqarish, bir nechta loyihalarni tanlash va bir vaqtda amalga oshirish va loyihalarni amalga oshirishda tashkilot samaradorligini oshirishda ifodalanadi.

Bugun mamlakatimizdagi qariyb barcha yirik korxonalar aksiyadorlik jamiyatlariga aylantirilgan. Korporativ boshqaruv usullari joriy etilgan kompaniyalar safi kengayib bormoqda. Chet el kapitali va korporativ boshqaruvning xorijiy usullariga asoslangan korxonalar har tomonlama rivojlanmoqda. Ular milliy iqtisodiyotimizning istiqbolini belgilashda katta ahamiyatga ega bo'lib, ishlab chiqarish ko'lamini kengaytirish, yangi ish o'rinlari yaratish borasida muhim ijtimoiy-iqtisodiy vazifalarni bajarmoqda. Davlatimiz rahbarining 2015-yil 24-apreldagi "Aksiyadorlik jamiyatlarida zamonaviy korporativ boshqaruv uslublarini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmoni bu boradagi ishlarni yuqori bosqichga olib chiqishda muhim omil bo'lmoqda.

Aksiyadorlik jamiyatlarida zamonaviy korporativ boshqaruv usullarini keng joriy etish, ularning faoliyati samaradorligini oshirishda soha mutaxassislarining malaka va mahoratini yuksaltirish, bu borada xalqaro amaliyotni o'rganish va tatbiq etish, o'zaro tajriba almashish, professional boshqaruvchilarni tayyorlash muhim ahamiyat kasb etadi. Bunda mamlakatimizda tashkil etilgan Korporativ boshqaruv ilmiy-ta'lim markazining alohida o'rni bor.

Samaradorlikni boshqarish uchun korporatsiyaning samaradorligi nima ekanligini, har xil tijorat tuzilmalarini qanday birlashtirish kerakligini aniq belgilash, shuningdek, operatsion samaradorlik qiymatini o'lchash imkoniyatiga ega bo'lish kerak. Korporatsiyaning ish faoliyatini o'lchash uchun ishtirok etayotgan korxonalarining ish faoliyatini aniqlash kerak. Buning uchun biz resurs ko'rsatkichini - korxonaning umumiy rentabelligini qo'llashni tavsiya etamiz. Ishlash ko'rsatkichini

hisoblash uchun formuladan foydalaniladi.

Shuni ta'kidlashni istardikki, har bir jarayon zanjiri alohida ishlab chiqarish jarayoni. Shu sababli, korporatsiyani boshqarish uchun ishlash ko'rsatkichlari qiymatlari, ishtirok etayotgan korxonalar soni va texnologik tsiklning sonidan qat'i nazar, turli zanjirlarni o'zaro taqqoslash uchun zarurdir. Muayyan texnologik zanjirlarning samaradorligi masalasi juda muhim bo'lib qolmoqda, chunki butun tizimning holati - korporatsiya tarkibiy qismlar faoliyati natijalariga bog'liq.

Korporatsiyada ishtirok etuvchi korxonalar tomonidan ishlab chiqarilgan mahsulotlarni tahlil qilishning maqsadi bozorga kirish yo'nalishini, mahsulot turlarini ilgari surish strategiyasini aniqlash, tahlil paytida korporatsiya ichida sotib olish talabi va ishlab chiqarilgan mahsulot hajmini aniqlashdir. Bu sizga texnologik zanjirlarni keyinchalik rejalashtirish uchun korxonalarni tashkiliy modullarga guruhlash imkonini beradi. Tashkiliy modul - bu savdo markazida qatnashadigan korxonalar majmui bo'lib, ularning mahsulotlari korporatsiya manfaatlariga mos keladigan ishlab chiqarish yoki tijorat maqsadlariga ega.

Qiyinchilik shundan iboratki, korporativ loyihalarni boshqarish o'z rivojlanishining turli bosqichlaridan o'tadi, ularning har birida uning samaradorligini baholash masalasi boshqacha hal qilinishi kerak. Shunday qilib, loyiha yondashuvining tashkilot amaliyotiga kirib borish darajasini tavsiflovchi loyihalarni boshqarish nuqtai nazaridan tashkiliy etuklik kontseptsiyasiga asoslangan PMC samaradorligini baholash modelini yaratish zarurati mavjud. Loyihani boshqarish sohasida o'ndan ortiq turli etuklik modellari mavjud, ammo eng keng tarqalgani "qadamli" modellar bo'lib, ularning ko'zga ko'ringan vakili G. Kerznerning etuklik modeli bo'lib, unga ko'ra loyihada tashkiliy etuklikning besh darajasi mavjud. boshqaruv.

- 1-bosqich - terminologiya. Ushbu darajada tashkilot loyiha boshqaruvining muhimligini va loyiha boshqaruvi bo'yicha asosiy bilimlarni chuqur tushunish va unga hamroh bo'lgan til/terminologiyani o'rganish zarurligini tushunadi; aslida, bu darajada loyiha boshqaruvi umuman qo'llanilmaydi yoki parcha-parcha qo'llaniladi;

- 2 daraja - umumiy jarayonlar. Tashkilot bitta loyihaning muvaffaqiyati boshqalarda takrorlanishi uchun loyihani boshqarishning umumiy jarayonlarini aniqlash va rivojlantirish muhimligini tan oladi. Ko'pgina loyihalarni boshqarish uchun foydalaniladigan loyihalarni boshqarish jarayonlari ishlab chiqiladi;

- 3-daraja - yagona metodologiya. Yaratilgan korporativ loyiha ofisi. Loyihalar portfelliga birlashtirilgan. Tashkilot korporatsiyada qo'llaniladigan barcha metodologiyalar bitta usulda birlashtirilganda paydo bo'ladigan sinergik ta'sirning muhimligini tan oladi, bunda loyiha boshqaruvi markaziy ahamiyatga ega;

- 4-daraja - taqqoslash1. Agar korporatsiya o'zining raqobatbardosh ustunligini saqlab qolishi uchun korporativ jarayonlarni takomillashtirish kerak degan tushuncha

mavjud. Kompaniya nima bilan solishtirilishini hal qilishi kerak;

- 5-daraja - doimiy takomillashtirish. Ushbu darajada tashkilot benchmarking orqali olingan ma'lumotlarni baholaydi va bu ma'lumotlardan yagona metodologiyani kengaytirishda (ishlab chiqishda) foydalanish yoki yo'qligini hal qilishi kerak.

Ijobiy moliyaviy natijalar sohasidagi yutuq, agar biz PMCni yaratish va faoliyatni investitsiya loyihasi sifatida ko'rib chiqsak, tashkilot ijobiy moliyaviy natija olish zonasiga o'tish darajasida kirishi mumkinligi ayon bo'ladi. loyiha boshqaruvida tashkiliy etuklikning ikkinchidan uchinchi darajagacha. Shuni ta'kidlash kerakki, loyihani boshqarishda tashkiliy etuklikni oshirish bevosita tegishli tashkiliy bilimlarni takomillashtirish bilan bog'liq, ya'ni. bilim va ma'lumotlar tashkilotning loyihalar, dasturlar va loyiha portfellarini boshqarish sohasidagi strategik va taktik vazifalarini hal qilishga yordam beradigan tashkiliy, texnologik va kommunikatsiya sharoitlarini yaratish. [4] PMC-dan foydalanishning ijobiy moliyaviy natijalari sohasidagi yutuq loyihaga yo'naltirilgan terminologiya va metodologiyaning kompaniya xodimlarining ish amaliyotiga kirib borishi bilan ta'minlanadi, bu usul va vositalar bilan ta'minlanadi bilimlarni boshqarish mavjud. Shunday qilib, PMC samaradorligini baholash kompaniyada loyihaga yo'naltirilgan bilimlarni boshqarishning rivojlanish darajasiga bog'liq.

Tashkilotda nafaqat muddatlar, byudjet va sifatga asoslangan, balki loyihaning etukligini baholashda tashkilotni qo'shimcha qiymat bilan ta'minlashga qodir bo'lgan tashkilotda samarali loyihalarni boshqarish metodologiyasini yaratish uchun ularning dolzarbligiga asoslanadi, masalan:

- * tashkilot uchun loyihani boshqarish qiymati tushunchasi;
- * loyiha boshqaruvining ahamiyatini qanday baholash mumkin;
- * loyihalarni boshqarish ahamiyatining tanlangan sohadagi tashkilotlarning etukligi bilan bog'liqligi.

Shunday qilib, tashkilotdagi loyihalarni boshqarish qiymati va joriy amaliyot o'rtasidagi munosabatlar birinchi navbatda tegishli, bozorga yo'naltirilgan korxonalar loyihalarini boshqarish tizimini yaratishdir. Loyihalar deyarli har bir tashkilot faoliyatining asosiy tarkibiy qismidir, chunki ular korxonaga o'z faoliyat sohasidagi etakchi mavqeini saqlab qolishga imkon beradi, chunki ular qimmatli tashkiliy mablag'larni rivojlantirish uchun javobgardir. Bundan kelib chiqadiki, loyihalarni samarali boshqarish tashkilotlar uchun majburiy imkoniyatlar manbai hisoblanadi.

Mustaqil loyihalarni boshqarish samaradorligiga xarajatlar va amalga oshirish vaqtini qisqartirish, amalga oshirish sifatini oshirish va natijada mijozlar ehtiyojini qondirish orqali erishiladi. Bu jarayonlarini standartlashtirishni, tashkilot uchun axborot-texnologik bazani yaratishni va boshqalarni ta'minlaydi. Loyiha portfelini boshqarish darajasida samaradorlikka erishish cheklangan resurslar sharoitida ishlash va 2 dan ortiq loyihalarni parallel ravishda amalga oshirish bilan belgilanadi. Loyihani

tugatgandan so'ng samaradorlikni oshirishda o'zini namoyon qiladi. Shunday qilib, tashkilot bir xil resurslar to'plamiga ega bo'lgan ko'proq loyihalarni bajarishi mumkin bo'ladi.

Foydalangan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Xalq deputatlari Yunusobod tumani kengashining 2022-yil 5-yanvardagi "Yunusobod tumanining 2022-yil uchun mahalliy budjetini tasdiqlash to'g'risidagi" II-57-1-14-206-K/22-sonli qarori

2. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. - Toshkent: O'zbeki[^]on , 2017. - 104 b.

3. O'zbeki[^]on Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. 29.12.2020-y. // <https://president.uz/uz/li&s/view/4057>

4. Shernayev A.A, Qalandarov Z.I. Strategik rivojlanish sharoitida mahalliy byudjetlar daromadlarini takomillashtirish yo'nalishlari. «Студенческий вестник»: научный журнал. - № 20(165). Часть 14. Москва, Изд. «Интернаука», 2021. - с. 74-76

5. Shernayev A.A, Qalandarov Z.I. Sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirishda mahalliy byudjetlarning rolini oshirish masalalari «Интернаука»: научный журнал - №2 20(196). Часть 7. Москва, изд. «Интернаука», 2021. - с. 58-60